

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

DE HOC NOMINE QVOD EST PERSONA, QVOD CVM SECVNDVM

*Substantiam dicatur: tamen pluraliter
non singulariter in summa
accipitur.*

DISTINCT. XXIII.

A

PRÆDICTIS adiiciendū est, q̄ cum omnia nomina, quæ secundum substantiam de Deo dicuntur, singulariter & non pluraliter de omnibus in summa dicantur personis, vt supra ostensum est: est tamen vnum nomen, scilicet persona, quod secundū substantiam dicitur de singulis personis, & pluraliter nō singulariter in summa accipitur. Dicimus n̄ pater est persona, filius est persona, spiritus S. est persona, & hoc secundum substantiam dicitur: Nec tamen dicitur, pater & filius & spiritus sanctus sunt vna persona, sed tres personæ. Hoc ergo nomen excipitur à prædicta regula nominum, quæ secundum substantiam de Deo dicuntur, quia cum hoc ad se dicatur, & secundum substantiam, pluraliter tamen, non singulariter in summa accipitur.

*Auctoritas quod persona ad se dicatur & secundum
substantiam.*

B

QVOD autem persona secundum substantiā *Aug. cap. 9
ad principi-
um.
Ibid. paulo
inferius.* dicatur Aug. ostendit in 7. lib. de Trin. dicens: Nō est aliud Deo esse, aliud personā esse, sed omnino idem. Item in hac Trinitate cū dicim⁹ personam patris, non aliud dicimus q̄ substantiam patris. Quocirca vt substantia patris ipse pater est, non quo pater est, sed quo est ita & persona patris, nō aliud q̄ ipse pater est. Ad se quippe dicitur psona, nō ad filium vel spiritum S. sicut ad se Deus dicitur & magnus, & bonus, & iustus, & huiusmodi. Et quemadmodū hoc illi est esse, quod Deum esse quod magnum esse, quod bonū esse: ita hoc est illi

13 quod

esse, & personam esse. Ecce expresse habes, quod persona secundum substantiam dicitur: ut cū dicitur, pater est persona, hic sit sensus, pater est diuina essentia. Similiter cum dicitur, filius est persona, spiritus S. est persona, id est, essentia diuina.

*Cur pater & filius & spiritus sanctus non dicantur
vna persona, vt vna substantia, &
vnus Deus.*

IDEO oritur hic quæstio difficilis quidem, sed non inutilis: qua quæritur, Cur non dicantur hi tres vna persona, sicut vna essentia, & vnus Deus. Quæ quæstionem Aug. diligenter tractat, atq; congruè explicat in 7. lib. de Trin. ita dicens: Cur non hæc tria simul vnā personam dicimus, sicut vnā essentiam & vnum Deum, sed dicimus tres personas, cū tamen tres Deos, aut tres essentias non dicamus? Quia volumus vel vnum aliquod vocabulū seruare huic significationi, qua intelligitur Trin. ne omnino taceamus interrogati quid tres essent, cum tres fateamur. Cū ergo quæritur quid tres, vt ait August. in lib. v. de Trin. magna prorsus inopia humanū laborat eloquium: dictū est tamē tres personæ. nō vt illud dicefetur, sed ne taceretur omnino. Non n. rei ineffabilis eminentia hoc vocabulo explicari valet. Ecce ostēdit qua necessitate dicatur pluraliter personæ: videlicet vt hoc vno nomine quærentibus de tribus respondeam.

Qua necessitate dictum sit tres personæ à Latinis, & à Græcis tres hypostases vel substantia.

QVA necessitate nō solum Latinus sermo, sed etiam Græcus eadem pene super hac laborans nominum penuria coarctatur. Vnde August. quid à Græcis vel Latinis necessitate de ineffabili Trin. dictū sit aperiens, in 7. lib. de Trinitate ait: Loquēdi causa de ineffabilibus, vt fieri aliquo modo possit

Cap. 9. eiusdem consuetudine.

Solutio.

Aug. cap. 9. in fine li. 9. de Trin.

Cap. 4. in principio.

possemus, dictū est à Græcis, vna essentia, tres substātiæ, id est, vna vsia, tres hypostases. Aliter enim Græci accipiunt substātiā quam Latini. A Latinis autē dictum est, vna essentia vel substātia, tres personæ: quia nō aliter in sermone nostro, id est, Latino essentia quam substantia solet intelligi. Et vt intelligatur saltem in enigmatē, placuit ita dici, vt cum quæreretur quid tria sint, aliquid diceretur: quæ tria esse fides vera pronuntiat, cum & patrē nō dicit esse filiū, & spiritū S. scil. donū Dei, nec patrem dicit esse nec filium. Cum ergo quæritur, quid tria, vel quid tres, conferimus nos ad inueniendum aliquod nomē, quo cōplectamur hęc tria. Neq; occurrit animo: quia supereminentia diuinitatis, vsitati eloquij facultatē excedit. Verius enim cogitatur Deus, quam dicitur: & veri⁹ est, quam cogitatur.

Quid hoc nomine tres significetur.

E. Ibid. cap. 41

PATER ergo filius & spiritus S. quoniā tres sūt, quid tres sint, quæramus, quid commune habeant. Non n. possunt dici tres patres, quia tantum pater ibi pater est: nec tres filii, cum nec pater ibi sit filius, nec spiritus S. nec tres spiritus S. quia spiritus S. propria significatione, qua donum Dei dicitur, nec pater est, nec fili⁹. Quid ergo tres? Si tres personæ esse dicuntur, cōmune est eis id q̄ persona est: Cerre enim quia pater est persona, & filius est persona, & spiritus S. est persona, Ideo tres personæ dicuntur. Propterea ergo dicimus tres personas, quia commune est eis id q̄ p̄sona est. Ex prædictis aperte intelligi potest, qua necessitate dictum sit à Latinis tres personæ, cum persona secundum substantiam dicatur. Vnde & tribus commune, est id, quod persona est, id est, hoc nomen persona.

inferius.

*Ibid. paulo
inferius.*

Quare non dicimus tres Deos esse, patrem & filium & spiritum sanctum, ut dicimus tres personas, cum id quod Deus est sit eis commune: quia pater est Deus, & filius est Deus, & spiritus sanctus est Deus.

SED quaeritur hic, cum dicamus patrem & filium & spiritum S. esse tres personas, quia commune est eis quod persona est, id est, quia pater est persona, & filius est persona, & spiritus sanctus est persona: cur non dicamus similiter tres Deos, cum & pater sit Deus, & filius sit Deus, & spiritus sanctus sit Deus. Quia illud scilicet scriptura contradicit: hoc autem, & si non dicit, non tamen contradicit. unde Augustinus hanc quaestionem atque definiens in libr. 7. de Trinitate, ait: Si ideo dicimus patrem & filium & spiritum sanctum esse tres personas, quia commune est eis id quod persona est: cur non etiam tres Deos dicimus? Certe ut praedictum est, quia pater est persona, & filius est persona, & spiritus sanctus est persona, ideo tres personae dicuntur. Quia ergo pater est Deus, & filius est Deus, & spiritus S. Deus, cur non dicuntur tres dii? Ecce proposuit hanc quaestionem: attende quid respondeat subdens: An ideo non dicuntur tres dii, quia scriptura non dicit tres Deos? Sed nec tres personas alicubi scripturae textus commemorat. An ideo licuit loquendi & disputandi necessitate tres personas dicere, non quia scriptura dicit, sed quia scriptura non contradicit. Si autem diceremus tres Deos, contradiceret scriptura dicens: Audi Israel. Deus tuus Deus vnus est. Ecce absolutio quaestionis, quare potius dicamus tres personas quam tres deos: quia scilicet illud non contradicit scriptura.

Aug. in eodem lib. 7. paulo inferius.

Aug. ca. 10. dem 4. paulo inferius.

Deut. 6. a. Lib. 8. ca. eiusdem 6. 377140.

Alia

Alia questio, cur non dicimus tres essentias, vt tres personas, cum scriptura non contradicat.

VERVM & hic alia emergit questio, quã Au. consequenter annectit dicens. Cur, inquit, & tres essentias non licet dicere: quod similiter scriptura sicut non dicit, ita non contradicit? At si dicis q̄ *Ibidem paulo inferius.* propter vnitatem trinitatis non dicuntur tres essentia, sed vna essentia: quæro, cur non propter eandem vnitatem Trinitatis dicantur vna persona, & nõ tres personæ. Vt n. est illis cõmune nomen essentia, ita vt singulus quisq; dicatur essentia: sic illis commune est personæ vocabulũ. Quid igitur restat, nisi vt fateamur loquẽdi necessitate *Ibidem paucis inuictis.* à Græcis & Latinis parta hæc vocabula aduersus inuidias vel errores hereticorũ. Cumq; conaretur humana inopia loquendo proferre ad hominum sensus, q̄ in secretario mentis de Deo tenet, siue p̄ piã fidẽ, siue per qualẽcunq; intelligentiã, timuit dicere tres essentias, ne intelligeretur in illa summa æqualitate vlla diuersitas. Rursum non poterat dicere, nõ esse tria quẽdã, quod quia dixit Sabellius, in hæresim lapsus est. Quæsiuit ergo quid tria diceret, & dixit tres personas, siue tres substantias secundum Græcos.

Sicut nos dicimus tres personas, ita Græci tres substantias, quas dicunt hypostases aliter accipientes substantiam quam nos.

QVOD n. de personis secundum nostrã, hoc de substantiis secundum consuetudinem Græcorum oportet intelligi. Si n. illi dicunt, tres substantias vnã essentiã, id est, tres hypostases vnã vsiam, quemadmodum nos dicimus tres personas vnã essentiam vel substantiam. Quanquam & illi si vellent, sicut dicunt tres substantias tres hypostases, possent dicere tres personas, tria πρόσωπα. Illud autem maluerunt dicere: quia fortasse secundum *Ibidem in prin. c. 4. Et post medium eiusdem. Cap. 6. lib. eiusdem 7. in principio.*

linguæ suæ consuetudinem aptius dicitur.

Quod in trinitate non est diuersitas, nec singularitas, vel solitudo: sed vnitas, & trinitas, & distinctio & identitas.

IAM sufficienter, vt puto, ostensū, qua necessitate dicamus tres personas, & quare nō similiter tres Deos vel essentias: quia scil. in altero obuiat scriptura, in altero diuersitatis intelligentia, quia ibi nulla penit⁹ est diuersitas, sicut nec singularitas vel solitudo, sed vnitas & trin. Vnde Aug. in li. 7. de Trin. ait, Humana inopia querēs quid diceret tria, dixit tres personas & substārias. Quib. nominib⁹ nō diuersitatē voluit intelligi, sed singularitatē noluit: vt nō solum ibi vnitas intelligatur ex eo q̄ dicitur vna essentia, sed Trin. ex eo quod dicuntur tres persone. Hilar. quoq; in 7. lib. de Trin. ait: Dominus dicit, Qui me videt, videt & patrem. Cum hoc dicitur, excluditur singularitas, atque vnici, id est, solitarii intelligentia. Nam nec solitariū, sermo significat, & indifferentē tamen naturā professio docet. Visus est enim in filio pater per naturę vnitam similitudinem. Vnum sunt enim natus & generans: vnum sunt: neque vnus. Non itaque solitarius filius est, nec singularis, nec dispar. Item in eodem. Sicut in patre & filio credere duos Deos impium est, ita patrem & filium singularem Deum prædicare, sacrilegium est. Nihil in his nouum, nihil diuersum, nihil alienum, nihil separabile est. De hoc etiam Augustin. in libr. quæstionum veteris ac nouæ legis ait. Vnus est Deus, sed nō singularis. Item Ambr. in lib. de fide ait, Quod vnus est substantię, separari nō potest: & si nō sit singularitatis sed vnitatis Deus vnus cū dicitur, nequaquā deitatis Trinitatē excludit: & ideo non q̄ singularitatis, sed q̄ vnitatis est prædicatur. Ecce ex prædictis ostenditur, quia nec singularis, nec diuersus, nec vnicus vel solitarius confitendus est Deus

Cap. 4. ad finem.

Hilarius ad finem l. 7. Ioan. 4. b.

Paula inferus. Ibidem superius immediate. Tom. 4. quæst. 122.

Amb. ad finem. Lib. 3. c. 5. Et c. 1. l. 2. eiusdem ad principium. Tomo 2.

De^o: quia singularitas vel solitudo personarū pluralitatem excludit, & diuersitas vnitatē essentiaē tollit. Diuersitas inducit separationē diuinitatis, singularitas adimit distinctionē Trinitatis. Ideo Ambr. in 2. lib. de fide ait: Non est diuersa nec singularis æqualitas, nec iuxta Sabellianos, patrē filiumq; confundens: nec iuxta Arrianos, patrem filiumq; secernens. Pater n. & filius distinctionem habent, separationem vero non habent. Item in eodem, Pater & filius diuinitate sunt vnum, nec est ibi substantiæ differentia, nec vlla diuersitas: alioquin quomodo vnū Deū dicimus? diuersitas n. plures facit, Constat ergo ex prædictis, quia in Trinitate nulla est diuersitas: si tamen aliquando in scriptura inuenitur dictum, tres diuersæ personæ, & huiusmodi diuersas dicit distinctas.

Ca. 2. in fine
Ambr. ca. 2.
in medio
l. 1. de fide.

Quod non debet dici Deus multiplex. K

ET sicut in Trinitate non est diuersitas, ita nec multiplicitas. & ideo nō dicend^o Deus multiplex, sed trinu^s & simplex. Vnde Ambr. in lib. 1. de fide ait: Est in patre & filio nō discrepans, sed vna diuinitas: nec confusum quod vnum est, nec multiplex esse potest quod indifferens est. Multiplex itaque Deus non est.

Lib. 1. de fide.
ca. eodem
secūdo par.
lo superius.

QUID SIGNIFICETVR HIS NOMINIBUS vnus vel vna, duo vel duæ, tres vel tria, trinus vel trinitas, plures vel pluralitas, distinctio vel distincte, cum his vtimur de Deo loquendo.

HIC diligenter inquiri oportet, cum in Trin. nō sit diuersitas vel singularitas, nec multiplicitas vel solitudo, quid significetur his nominibus, scilicet vnus vel vna, duo vel duæ, tres vel tria, trinus vel trinitas, plures vel pluralitas, distinctio

Quid significetur per nomen numerale cū loquitur de diuinis.